

De kansen van **ESG** in de maakindustrie

Inleiding

Het is dinsdag, je staat op de werkvloer en ziet drie ontwikkelingen tegelijk: een grote klant die vraagt naar jouw CO₂-footprint voor hun scope 3 rapportage, een leverancier die meldt dat zijn houtverpakkingen duurder worden omdat hij straks aan de EUDR-vereisten moet voldoen, en je financieel directeur die vertelt over nieuwe eisen van de bank voor duurzaamheidsdata.

Tien jaar geleden waren dit uitzonderingen. Vandaag bepalen ze wie wel en niet meedoet in de keten.

ESG kan aanvoelen als bureaucratie. Weer nieuwe regels, weer formulieren. Maar vooruitziende maakbedrijven zien de kans. Bedrijven die nu investeren in CO₂-reductie, ketentransparantie en digitalisering krijgen toegang tot nieuwe klanten, betere financieringsvoorwaarden en groeimarkten. Bedrijven die afwachten, lopen het risico achter te blijven.

Dit document laat zien waar voor maakbedrijven de grootste kansen liggen. Geen abstracte theorie, maar concrete inzichten over komende ontwikkelingen en hoe jij die kunt omzetten naar voordeel voor jouw bedrijf. Van CO₂-reductie die operationele kosten verlaagt, tot circulaire businessmodellen die nieuwe inkomsten opleveren.

De cijfers spreken voor zich: bedrijven die investeren in circulaire strategieën kunnen jaarlijks 2,3 miljoen ton CO₂ besparen en €3,2 miljard economische waarde creëren. Voor individuele bedrijven betekent dat lagere materiaalkosten, betere kredietvoorwaarden en voorsprong bij tenders.

De vraag is niet meer óf ESG de maakindustrie verandert. Dat gebeurt al.

De vraag is: ben je er klaar voor?

Inhoud

1.	CO₂-reductie en energietransitie	4
	Praktische stappen naar CO ₂ -reductie	5
2.	Circulaire economie en ecodesign	6
	Van lineair naar circulair in 4 stappen	7
3.	Ketentransparantie en EUDR	8
	Praktische aanpak voor ketentransparantie	9
4.	Sociale werkomgeving en veiligheid	10
	Praktische stappen naar moderne veiligheid	11
5.	Digitalisering en ESG-compliance	12
	Praktische stappen naar digitale ESG	13
	Dit is het moment voor actie	14

1. CO₂-reductie en energietransitie

Van uitstoot naar besparing

De productieleider meldt dat de energierekening weer is gestegen, terwijl de grootste klant vraagt of er gerapporteerd kan worden over de CO₂-uitstoot van hun bestelling. Ondertussen kondigt de overheid aan dat bedrijven straks betalen voor elke ton CO₂ die ze uitstoten. Deze drie ontwikkelingen hangen samen: de maakindustrie staat voor een energietransitie die zowel kans als uitdaging biedt.

De nieuwe realiteit

De Nederlandse maakindustrie is verantwoordelijk voor een significant deel van de totale industriële uitstoot in Nederland. Het nieuwe Europese emissiehandelssysteem (ETS) gaat deze uitstoot vanaf 2027 beprijzen. Bedrijven die veel energie verbruiken, krijgen te maken met het EU Emissions Trading System dat CO₂-rechten verplicht stelt voor grote uitstoters.

Concrete impact op jouw bedrijf

Een middelgroot maakbedrijf dat jaarlijks 1.000 ton CO₂ uitstoot, betaalt vanaf 2027 ongeveer €48.000 per jaar extra. In 2030 kan dit oplopen tot €149.000 jaarlijks, als de CO₂-prijs stijgt zoals analisten verwachten.

Tegelijkertijd vragen steeds meer klanten om CO₂-data. Grote bedrijven moeten onder de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) rapporteren over hun scope 3-emissies, dat zijn de uitstootcijfers van hun leveranciers.

Van kostenpost naar concurrentievoordeel.

Waarom vroeg starten loont:

Klantenvoordeel:

Bedrijven die hun CO₂-footprint kunnen aantonen en een reductieplan hebben, worden preferred suppliers bij grote klanten (die CSRD-compliant moeten zijn).

Operationele besparingen:

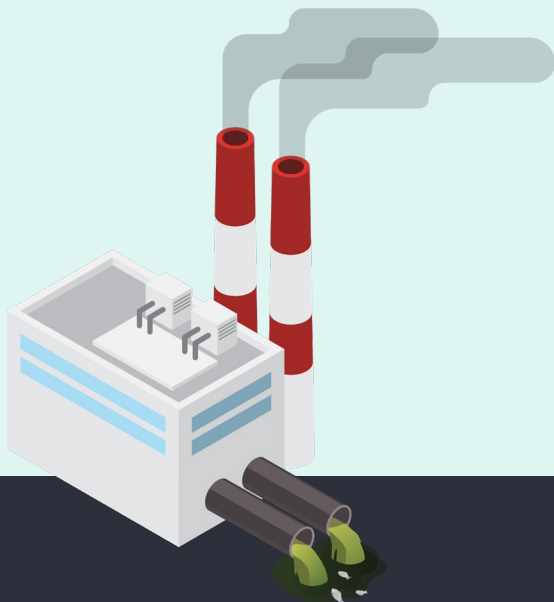
Energie-efficiëntie en slimme productieprocessen verlagen niet alleen CO₂, maar ook energiekosten. In tijden van hoge energieprijzen betekent dit directe kostenbesparingen.

Financieringsvoordeel:

Banken en investeerders beoordelen bedrijven steeds vaker op ESG-prestaties. Een helder CO₂-beleid kan leiden tot betere kredietvoorwaarden.

Innovatiekansen:

De energietransitie opent nieuwe markten voor bedrijven die zich specialiseren in energiezuinige producten, hernieuwbare energie-oplossingen, of industriële automatisering.

Praktische stappen naar CO₂-reductie

Stap 1

Maak de uitstoot inzichtelijk

Begin met een CO₂-
footprint van het bedrijf.
Dit toont waar je grootste
emissiebronnen zitten:
energieverbruik, transport,
of ingekochte materialen.

Stap 2

Stel prioriteiten

Focus eerst op de
grootste uitstoters.
Meestal leveren
investeringen in
energie-efficiëntie,
procesoptimalisatie,
of duurzame energie de
snelste returns op.

Stap 3

Maak een meerjarenplan

Stel concrete
reductiedoelen en plan
investeringen over meerdere
jaren. Dit voorkomt kostbare
haastbeslissingen en helpt
bij het verkrijgen van
subsidies.

Stap 4

Communiceer prestaties

Deel je CO₂-data en
reductieplannen met
klanten en financiers.
Transparantie over
klimaatinspanningen
wordt een steeds belang-
rijkere differentiator.

2. Circulaire economie en ecodesign

Van grondstofverslinder naar materiaaloptimalisator

De inkoopafdeling meldt dat staalpijzen weer gestegen zijn, terwijl de ontwikkelafdeling werkt aan een nieuw product. Deze twee uitdagingen kunnen tegelijk worden opgelost. Door circulair te ontwerpen (producten die minder materiaal gebruiken, langer meegaan en aan het einde recyclebaar zijn) dalen niet alleen de kosten, maar ontstaan ook nieuwe markten.

De transitie naar circulair

De Europese Unie duwt de industrie richting circulaire economie via de Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR). Vanaf 2027 moeten steeds meer producten voldoen aan eisen voor duurzaamheid, repareerbaarheid, en recyclebaarheid. Voor de maak-industrie betekent dit kansen om voorop te lopen.

Nieuwe productdifferentiatie

Klanten kiezen steeds vaker voor leveranciers die kunnen aantonen dat hun producten circulair ontworpen zijn. Dit wordt een nieuw verkoopargument naast prijs en kwaliteit. Onderzoek toont dat implementatie van circulaire strategieën de Nederlandse industrie jaarlijks 2,3 miljoen ton CO₂ kan besparen en €3,2 miljard economische waarde kan creëren. Voor individuele bedrijven betekent dit lagere materiaalkosten, nieuwe inkomstenbronnen, en toegang tot groeimarkten.

Concrete voordelen van circulair ontwerp

Materiaaloptimalisatie:

Door slimmer te ontwerpen wordt minder grondstoffen per product gebruikt. In tijden van stijgende materiaalprijzen levert dit directe kostenbesparingen op.

Levensduurverlenging:

Producten die langer meegaan, genereren hogere marges en tevreden klanten. Denk aan modulaire ontwerpen waarbij onderdelen vervangbaar zijn in plaats van hele machines.

Eindwaarde behouden:

Producten ontworpen voor recycling behouden waarde aan het einde van hun levenscyclus. Jouw afval wordt grondstof voor nieuwe producten.

Nieuwe businessmodellen:

Circulaire benaderingen openen nieuwe verdienmodellen die minder afhankelijk zijn van materiaalverkoop, denk hierbij bijvoorbeeld aan product-as-a-service tot take-back programma's.

Van lineair naar circulair in 4 stappen

Stap 1

Analyseer materiaalstromen

Breng in kaart welke materialen gebruikt worden, wat ze kosten, en waar ze naartoe gaan na gebruik. Dit toont de grootste kansen voor optimalisatie.

Stap 2

Herontwerp voor circulariteit

Bij nieuwe producten: hoe kan materiaalgebruik geminimaliseerd worden, levensduur gemaximaliseerd en recycling mogelijk gemaakt worden?

Stap 3

Experimenteer met circulaire modellen

Test nieuwe benaderingen zoals product-as-a-service, refurbishment programma's, of partnerships voor materiaalhergebruik.

Stap 4

Schaal succesverhalen op

Leer van pilots en breid succesvolle circulaire initiatieven uit naar meer productlijnen of markten.

3. Ketentransparantie en EUDR

Van onzichtbare keten naar concurrentievoordeel

Er komt een mail binnen van de grootste klant: zij willen weten waar het hout in de verpakkingen vandaan komt, compleet met GPS-coördinaten. Een andere klant vraagt om een overzicht van leveranciers voor hun Human Rights Due Diligence. Ondertussen meldt de expediteur dat douane steeds kritischer wordt op herkomstbewijzen. Welkom in het tijdperk van ketentransparantie.

EUDR raakt ook de maakindustrie

Vanaf 30 december 2025 geldt de EU Deforestation Regulation (EUDR) voor alle grote en middelgrote ondernemingen. Vanaf 30 december 2026 wordt deze regelgeving ook van kracht voor kleine en micro-ondernemingen. De EUDR is van toepassing op bedrijven die producten met hout, cacao, koffie, soja, palmolie, rubber of rundvlees op de EU-markt brengen. Ook wanneer deze grondstoffen niet rechtstreeks in het product worden verwerkt – zoals bij houten pallets, kantoormeubels of verpakkingsmaterialen – blijft er een verantwoordelijkheid om aan te tonen dat de herkomst ontbossingsvrij is.

De nieuwe realiteit

Voor elk EUDR-product moet de exacte geolocatie bekend zijn waar het geproduceerd is, plus bewijs dat alle lokale wetgeving is nageleefd. Geen GPS-coördinaten betekent geen markttoegang.

Risico's bij non-compliance:

Een maakbedrijf riskeert bij overtreding boetes tot 4% van de EU-omzet, inbeslagname van producten aan de grens, 12 maanden uitsluiting van overheidsopdrachten en contractuele claims van klanten bij leveringsverstoringen.

Van compliance naar competitief voordeel.

Waarom ketentransparantie loont:

Klantretentie:

Bedrijven met transparante ketens behouden klanten die onder druk staan van eigen rapportageverplichtingen. Dit maakt van het bedrijf hun betrouwbare partner.

Risicomanagement:

Inzicht in de keten helpt leveringsproblemen voorspellen en voorkomen. Minder supply chain verstoringen betekent meer operationele zekerheid.

Nieuwe markten:

Transparante ketens openen toegang tot klanten en markten die hoge ESG-eisen stellen. Denk aan overheidsopdrachten of export naar ESG-kritische landen.

Betere leveranciersrelaties:

Door samen te werken aan traceerbaarheid ontstaan sterkere partnerships met leveranciers die voorop lopen in duurzaamheid.

Praktische aanpak voor ketentransparantie

Stap 1

Inventariseer EUDR-risico's

Breng in kaart welke producten of materialen in het bedrijf onder EUDR kunnen vallen. Vergeet verpakkingen, kantoorbenodigdheden, en indirecte grondstoffen niet.

Stap 2

Analyseer de leveranciersketen

Identificeer leveranciers die risicoproducten leveren en vraag naar hun traceerbaarheidsystemen. Begin met je grootste leveranciers en hoogste risicoproducten.

Stap 3

Implementeer due diligence processen

Ontwikkel systemen voor het verzamelen, controleren, en opslaan van herkomstgegevens. Digitale platforms maken dit efficiënter dan handmatige processen.

Stap 4

Communiceer transparant

Gebruik ketentransparantie als verkoopargument richting klanten die zelf rapportageverplichtingen hebben. Transparantie wordt een differentiator.

4. Sociale werkomgeving en veiligheid

Van regelgeving naar recruitment-voordeel

De HR-manager meldt dat er weer moeite is met het vinden van goede technici, terwijl de veiligheidscoördinator wijst op nieuwe eisen van een grote klant over arbeidsomstandigheden. Deze twee uitdagingen hangen samen: in een krappe arbeidsmarkt kiezen werknemers bewust voor werkgevers die investeren in veiligheid en sociale

Veiligheid als toegangseis

Steeds meer industriële klanten hanteren strenge eisen voor veiligheid en arbeidsomstandigheden bij hun leveranciers. Denk aan ISO 45001-certificering voor arbeidsveiligheidsmanagementsystemen, of aantoonbare diversiteit in teams en leidinggevende posities.

De business case voor veiligheid

Nederlandse bedrijven besteden gemiddeld €4.900 per werknemer per jaar aan gezondheidsgerelateerde kosten, terwijl elke ziekteverlofdag ongeveer €250 kost. Voor een bedrijf met 200 werknemers kan effectief veiligheidsbeleid tienduizenden euro's besparen.

De voordelen gaan echter verder dan kostenbeheersing. Bedrijven met goede veiligheidsprestaties scoren hoger bij aanbestedingen, krijgen lagere verzekeringspremies, en trekken betere werknemers aan.

Van compliance naar cultuur

Moderne veiligheid draait om een proactieve cultuur waarbij ongevallen voorkomen worden door risico's systematisch te identificeren en aan te pakken, werknemersbetrokkenheid waarbij teams die betrokken zijn bij veiligheidsverbeteringen veiliger en productiever werken, inclusiviteit omdat diverse teams beter presteren en minder ongevallen hebben, en transparante communicatie over near-misses en verbeterpunten die een leercultuur creëert.

Praktische stappen naar moderne veiligheid

Stap 1

Evalueer de huidige veiligheidscultuur

Meet niet alleen ongevalcijfers, maar ook de beleving van werknemers. Voelen zij zich veilig om problemen te melden?

Stap 2

Investeer in proactieve training

Train niet alleen op procedures, maar ook op risicobewustzijn en ownership. Werknemers die begrijpen waarom regels bestaan, volgen ze beter.

Stap 3

Stimuleer diversiteit en inclusie

Ontwikkel actief beleid voor diverse recruitment en inclusief leiderschap. Dit verbetert niet alleen veiligheid, maar ook innovatie en bedrijfsprestaties.

Stap 4

Verbeter op basis van data

Rapporteer transparant over veiligheidsprestaties, zowel intern als naar klanten. Goede cijfers worden een verkoopargument.

5. Digitalisering en ESG-compliance

Van papierwerk naar voordeel

De controller zit met stapels formulieren voor verschillende ESG-rapportages: CO₂-data voor klant A, leveranciersinformatie voor klant B, veiligheidscijfers voor de verzekeraar. Elke vraag vraagt andere formats en definities. Als al deze data op één plek staat, automatisch wordt verzameld en in elk gewenst format kan worden geëxporteerd, verandert dit het speelveld.

De digitale ESG-revolutie

ESG-rapportage evolueert van jaarlijkse exercitie naar continue monitoring. Klanten willen real-time inzicht in prestaties, financiers vragen om kwartaalcijfers, en regelgeving vergt steeds meer gedetailleerde data. Maakbedrijven die dit handmatig proberen bij te houden, verdrinken in administratie.

De oplossing is digitalisering

De oplossing zit in ESG-platforms die automatisch data verzamelen uit bestaande systemen, zoals ERP, MES en HR-systemen, en deze omzetten naar ESG-rapportages. Wat voorheen dagen kostte, gebeurt nu in minuten.

Voor MKB-bedrijven die nog geen grote ESG-afdelingen hebben, bieden eenvoudige dashboards en templates een toegankelijke manier om te beginnen met systematische ESG-monitoring.

Van administratielast naar strategisch voordeel

Voordelen van digitale ESG-monitoring:

Tijdbesparing:

Automatische dataverzameling reduceert handmatige invoer van uren naar minuten. Teams kunnen zich focussen op verbeteren in plaats van rapporteren.

Betere besluitvorming:

Real-time dashboards tonen waar de grootste kansen liggen voor CO₂-reductie, kostenbesparing, of risicomanagement.

Klantresponsiviteit:

Snelle en accurate antwoorden op ESG-vragen van klanten versterken de positie als preferred supplier.

Compliance-zekerheid:

Gestandaardiseerde rapportage reduceert het risico op fouten bij compliance met CSRD, EUDR, of andere regelgeving.

Schaalbaarheid:

Kies voor systemen die meegroeien met het bedrijf. Begin klein met basis-monitoring, breid uit naar geavanceerde analytics.

Praktische stappen naar digitale ESG

Stap 1

Begin met één dashboard

Start met een eenvoudig ESG-kompas dat de belangrijkste KPI's toont: energie, afval, veiligheid, leveranciers. Perfectie komt later.

Stap 2

Koppel bestaande systemen

Veel ESG-data zit al in huidige systemen. Automatische koppelingen elimineren dubbele invoer en verhogen de betrouwbaarheid.

Stap 3

Standaardiseer rapportage

Gebruik templates voor veelvoorkomende ESG-vragen van klanten. Dit bespaart tijd en zorgt voor consistente communicatie.

Stap 4

Schaal op naar intelligentie

Zodra de basis-monitoring op orde is, kun je uitbreiden naar predictive analytics, benchmarking, en strategische planning.

Het moment voor actie

Klanten vragen om CO₂-data, banken willen ESG-cijfers, regelgeving wordt strenger. Maar we zien ook dat er nieuwe markten ontstaan, dat innovatieve bedrijven sneller groeien, en dat bewuste consumenten kiezen voor duurzame merken. De maakindustrie staat niet voor een bedreiging, maar voor de grootste kans in decennia.

De financiële voordelen zijn meetbaar

Circulaire strategieën kunnen €3,2 miljard waarde creëren voor de Nederlandse industrie. Bedrijven met ESG-transparantie krijgen 15-25 basispunten lagere rente, energie-efficiëntie verlaagt operationele kosten met duizenden euro's per jaar, en ze vermijden EUDR-boetes die kunnen oplopen tot 4% van de EU-omzet.

Strategische voordelen zijn nog waardevoller

Word preferred supplier bij ESG-bewuste klanten, trek talent aan dat kiest voor toekomst-gerichte werkgevers, innoveer sneller door ESG-gedreven productontwikkeling en bouw veerkrachtige ketens die bestand zijn tegen toekomstige verstoringen.

Dit is het moment

Bedrijven die nu beginnen met ESG, hebben tijd om te experimenteren en te leren voordat de regelgeving echt hard wordt. Wie wacht tot EUDR verplicht wordt of tot klanten dreigen weg te lopen, moet onder druk beslissen met minder keuzes en hogere kosten.

De digitale infrastructuur bestaat, de kennis is beschikbaar, en early movers tonen aan dat ESG winstgevend kan zijn. De vraag is niet meer of, maar wanneer te beginnen.

Van inzicht naar impact

ESG hoeft niet overweldigend te zijn. Begin waar de grootste kans ligt: een CO₂-footprint die energiekosten verlaagt, digitale monitoring die rapportagetijd bespaart, of circulair ontwerp dat materiaalkosten reduceert. Partners die de maakindustrie kennen en ESG-systemen begrijpen, helpen sneller resultaat boeken en dure fouten te vermijden.

Bedrijven die ESG zien als investering in plaats van kostenpost, gaan de komende jaren vooruit. De technologie is er, de markt vraagt erom.

Now, for tomorrow.

Klaar om te starten?

ESG hoeft niet ingewikkeld te zijn. Bij Baker Tilly maken we het praktisch en werkbaar voor maakbedrijven. Wij helpen je te zorgen dat ESG direct waarde oplevert, van CO₂-monitoring tot ketentransparantie.

Klik op onderstaande links voor onze diensten voor bedrijven in de maakindustrie:

- CO₂-monitoring: Complete footprint en reductieplannen
- Circulaire strategieën: Van materiaalsoptimalisatie tot nieuwe businessmodellen
- EUDR-compliance: Ketentransparantie die werkt
- ESG-digitalisering: Van handwerk naar automatisering
- HSE-beleid: Van compliance naar cultuurverandering

Start vandaag.

Neem contact op voor een vrijblijvend adviesgesprek.

Marijn Biesiot

Director ESG Advisory

E: m.biesiot@bakertilly.nl

T: 06 29 66 24 82